

Årsrapport 2017

Innovative løsninger for miljøets beste

Innhold

Direktøren	3
Avfallshåndteringen	4
Vannverket	6
Energigjenvinning	8
Renseanleggene	10
Biogassanlegget	12
Forretningsområder	13
Åpne FREVAR	14
Styret	16
Beretning	17
Regnskap	19
Noter til regnskapet	21
Revisor	26

Direktøren

FREVAR KF eier, driver, vedlikeholder og utvikler kommunens anlegg innen behandling av avfall, rensing av avløp og produksjon av drikkevann. Vi er et foretak med fokus på drift, utvikling og vekst basert på våre kjernevirksomheter, vår kompetanse og våre anlegg.

Om året som har gått

Sirkulær økonomi er en viktig fellesbenedevnelse som blir stadig mer brukt. Med tema «Planet FREVAR» slo FREVARs unike stand-team knockout på konkurrentene på Avfallskonferansen, juni 2017, i Kristiansand. To besøk av statssekretær i Klima- og miljødepartementet i 2017 på FREVAR, viser at det er stor interesse for FREVARs, og ikke minst Øras bidrag til det grønne skiftet.

I 2017 startet FREVAR opp to store investeringsprosjekter. Aktivt kull som nytt behandlingstrinn ved vannverket. Dette prosjekt ble etter hvert utsatt. Prosjekt ny røkgassrensing på energigjenvinningsanlegget for avfall, gjennomføres med mål om å være i drift i løpet av 2018.

Øra industriområdes plattform for samarbeid og utnyttelse av synergier er unikt i Norsk sammenheng. FREVAR ser spesielt positivt på det samarbeid som er utviklet med de store dampkundene. Gjennom forumet «transparent energi» utnyttes stadig mer av den avfallsbaserte dampen for produksjon av viktige produkter hos spesielt Kronos Titan og Denofa.

Målrettet arbeid er lagt ned av FREVARs organisasjon innen vann og avløp. Det har blant annet gitt resultater i form av høyere og mer stabil biogassproduksjon. Det har også gitt en god plattform med ny kunnskap om hvordan FREVAR skal møte framtidige myndighetskrav innenfor avløpsrensing.

FREVAR har sammen med industrikolleger på Øra, Fredrikstad kommune og Fredrikstad Næringsforening igjen organisert og gjennomført Ørakonferansen. Ny rekord med 210 deltakere, og ivrige samtaler mellom deltakerne for å utvikle ny business og forbedre eksisterende forretningsrelasjoner. Derfor er det ekstra gledelig allerede nå å annonsere at det blir en ny Ørakonferanse 26. september 2018.

FREVAR starter i 2018 opp et effektiviseringsprosjekt «Bærekraftig drift for fremtiden». Her skal vi se på inntekts- og kostnadsstrukturen både med interne ressurser og med ekstern bistand. Vi ønsker blant annet å ta i bruk de muligheter som digitalisering av våre aktiviteter kan bidra til.

2017 har vært et aktivt år med utvikling innen alle våre virksomhetsområder. Vi takker alle kunder og samarbeidspartnere for konstruktivt samarbeid.

Vi gleder oss nå til 2018, til nye gode resultater innen den tredelte bunnlinjen (miljø, økonomi, samfunn) som er sentrale elementer i den sirkulære økonomien.

Fredrik Hellström, direktør

Avfallshåndtering

Avdelingen driver gjenvinningsstasjonen for Fredrikstad kommunes husholdninger og FREVARs deponiområder.

Gjenvinningsstasjonen

Gjenvinningsstasjonen tar imot farlig avfall og sortert grovavfall.

Det kommer over 100 000 biler med og uten henger til gjenvinningsstasjonen pr. år. På en hektisk dag i høysesongen kan det bli tømt 44 containere med sortert avfall. FREVAR utfører all internttransport i egen regi.

FREVAR har en av de mest belastede lastebilene med kroklift i Østfold (iht. leverandører). Etter 8 års bruk var det på tide å bytte den ut med en flott ny, med bl.a. forsterket chassis.

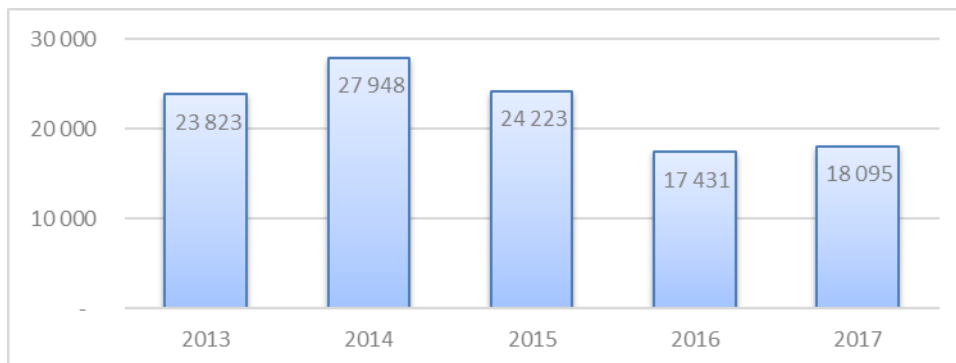
Mengde- og lengdebegrensning

Etter innføring av maks mengde pr leveranse ble begrenset til 3 m³, lengde på bil/henger til maks 9 meter, og at også alle varebiler må betale for levering av avfall, gikk mengden til gjenvinningsstasjonen raskt ned. I 2017 er det en liten oppgang. Den nye ordningen har så langt vært vellykket. Det har vært satset mye på kundeveiledning og kontroll.

Kasserte fritidsbåter

Medio september kom dette fra Miljødirektoratet: *Små fritidsbåter kan leveres til avfallsmottak i kommunen, eller i nærheten av kommunen, fra 1. oktober 2017.* Dette var kort frist, men fra 1. oktober var vi klare til å ta imot båter. Pr. 31.12.17 ble det tatt imot 31 båter under 15 fot.

Mottatt avfall (tonn)

Lærlinger og praktikanter

Vi ser det som et samfunnsansvar å kunne bidra til at flere tar fagbrev innen avfallsbransjen og å tilby mulighet for arbeidserfaring til de som trenger det. Gjenvinningsstasjonen har en lærling og en ansatt som skal ta fagbrev i gjenvinningsfaget.

Årlig har avdelingen flere forespørslers om plass til personer som trenger arbeidstrening eller praksis. Dersom vi tar inn en person, så får vedkommende en fadder blant de ansatte. Det er svært hyggelig å se hvordan enkelte kan utvikle seg på den korte tiden de er her. Varighet på utplasseringen kan variere fra noen uker til 2-3 måneder.

Deponi

FREVAR har et stort deponiområde med mange aktiviteter og stadige endringer. Det er flere km vei og sigevannssystem som holdes vedlike og følges opp. Her nevnes noe av det som har hatt fokus dette året.

Håndtering av forurenset masse

Det er opprettet ny plass for håndtering av forurenset gravemasse. Dette var nødvendig da den gamle plassen hindret utvidelse av deponiet i henhold til deponiplanen. Nåværende plass vil kunne bestå i mange år fremover.

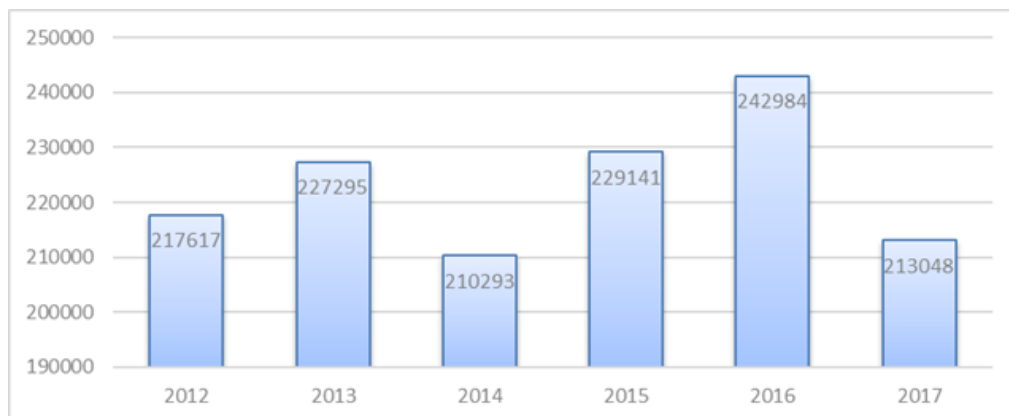
Oppsamling av deponigass

Etter en periode med nedadgående mengde deponigass ble et firma med kompetanse på deponigass engasjert for å se over fakkelen og håndtering av gassen. Etter dette ble det satt ned en tverrfaglig fakkelgruppe internt på FREVAR som utførte forbedringstiltak. Resultatet ble vellykket.

Slamhåndtering

Det mest utfordrende i år har vært slamhåndteringen. På grunn av varmt, vått og villere vær i Østfold er det ikke kjørt ut slam til landbruket siden tidlig på året. Resten av året er det kun kjørt noen få lass. Utkjøringene ble avsluttet fordi det ikke kunne kjøres på jordene. Lagerplassen for slam ble for noen år siden utvidet for å kunne ha stor nok kapasitet dersom utkjøring til landbruket skulle bli utfordrende. Med oppskyving av godkjent slam har vi klart oss godt igjennom året.

Mottatt avfall alle anlegg (tonn) Dette gjelder ikke VA-anleggene.

Vannverket

Vann er vårt viktigste næringsmiddel. FREVAR skal produsere nok vann og godt vann til Fredrikstad kommunes innbyggere.

Vannets vei

Vannverket har Glomma som råvannskilde. Råvannsinntaket ligger i Vestvannet/Isnesfjorden, en biarm av Glomma. Det er en terskelfjord, og vannet skiftes ut ca. 2 ganger i året. Fra Vestvannet graviterer vannet igjennom en 3 km tidligere tømmertunnel ned til et silhus. Videre renner vannet ved selvfall ca. 2,5 km inn til en råvannspumpestasjon. Fra pumpestasjonen løftes vannet ca. 60 m opp gjennom en ca. 2 km lang pumpeledning, og videre med selvfall i en 3 km rørledning ned til et silhus med mikrosil ved

Borredalsvannet. Deretter videre med selvfall inn til vannverket. Borredalsvannet er et råvannsreservoar som er en del av vannverkets råvannsforsyning.

Vannverket er et fullrenseanlegg med koagulering, flokkulering, sedimentering, filtrering og desinfisering. Det benyttes aluminiumsulfat som fellingkjemikalium, polymer som hjelpekoagulant, natronlut til pH-justering og kloramin til desinfisering. Koagulering og sedimentering er delt i 2 paralleller, mens filtrene er delt i 8 enheter. Filtrene er tomediafiltre med 0,65 m støttegrus og sand, og 0,8 m filtralite. I 2017 ble oppgradering og modernisering av prosesskontrollsystem og rapporteringssystem for vannverket fullført. I deler av prosjektperioden var inn-samling og lagring av data ute av drift, noe som resulterte i at driftsdata for 2017 delvis er estimert.

Vannkvalitet og kontroll

Vannkvaliteten på råvann og rent vann overvåkes kontinuerlig. Det blir tatt vannanalyser hvor resultatene fortløpende blir overført til dataskjerm i kontrollrommet. I tillegg utføres det et prøveprogram for analyser i henhold til drikkevannsforskriften.

I 2017 har det vært normal kvalitet på råvannet. Det har vært gjennomført arbeider med rørledningene til og fra høydebassengene på Høyfjell, og ny forsyningsledning (ringledningen) til Fredrikstad kommune. Dette har ført til at Vannverket i perioder har blitt driftet alternativt. Blant annet har det vært produsert vann rett fra vannverket til ledningsnettet utenom høydebasseng og/eller UV-anlegget. Til tross for dette har vannet vært stabilt godt. Kvaliteten på det ferdig produserte drikkevannet, er godt innenfor gjeldende drikkevannsforskrift.

Vannproduksjon og avløp

Driftsdata

	2014	2015	2016	2017
Produisert mengde (m ³)	14 234 997	13 638 660	14 773 617	14 565 197
Internt bruk (m ³)	670 855	785 228	750 000	609 197
Solgt vann (m ³)	13 564 142	12 853 432	14 023 617	13 956 000

På grunn av arbeid med prosesskontroll og rapporteringssystem på starten av året, er tallene delvis estimert.

Vannproduksjonen har økt betydelig fra den gangen vannverket var nytt. Hovedårsakene er økt industrivirksomhet, flere abonnenter og det moderne menneskets behov og atferd.

Energigjenvinning

Avfallet – en viktig energiressurs. FREVAR brenner for miljøet!

Bærekraftig avfallshåndtering

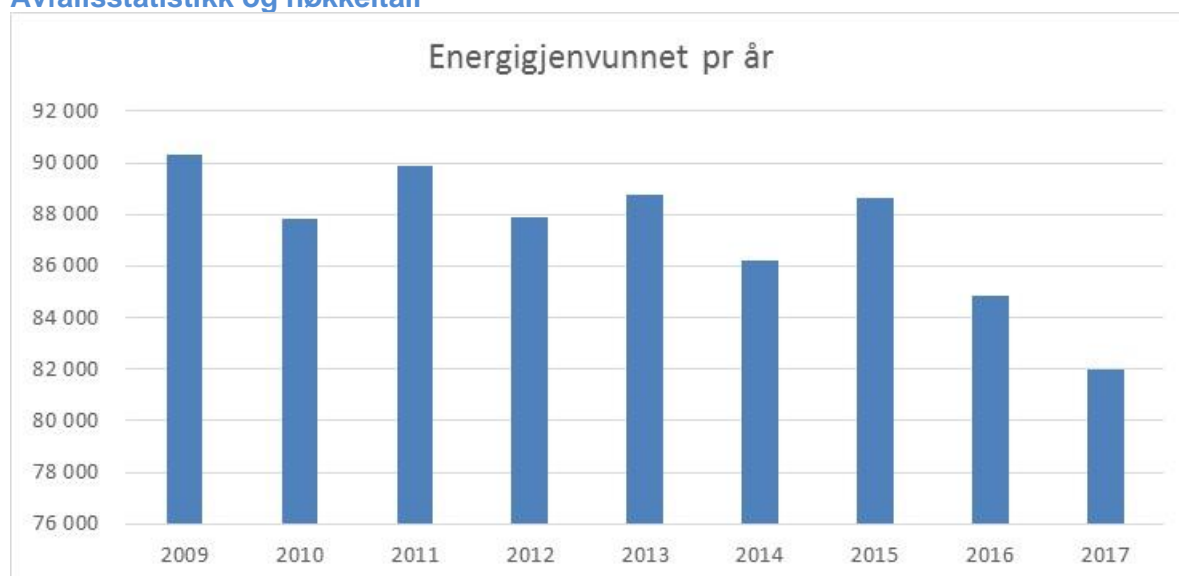
Et tilbakeblikk på driftsåret 2017 viser at drift og produksjon har vært i god overensstemmelse med forventede resultater. Til tross for tidens tann har anleggene fortsatt høy driftsregularitet og høy energiutnyttelsesgrad.

Det ble energigjenvunnet ca. 82 000 tonn avfall og derav produsert 228,5 GWh. Total leveranse av prosessdamp til industri og fjernvarme utgjør ca. 181 GWh. Restenergien utnyttet i egne anlegg.

Totalt levert fra kjelesystem

År	Mengde (tonn)	Produsert energi (GWh)	Energi-utnyttelsesgrad (Gj.v.-prosent)	Tilsv. tonn fyringsolje	Redusert tonn CO ₂
2017	82 000	228	98,2	19 224	63 162
2016	84 822	231	97,2	19 477	63 994
2015	88 624	232	96,6	19 562	64 274
2014	86 234	230	98,6	19 393	63 720
2013	88 776	226	98,6	19 056	62 611
2012	87 886	207	96,7	17 454	57 348
2011	89 893	217	96,3	18 297	60 118
2010	87 841	222	96,2	18 718	61 503
2009	90 302	225	94,8	18 971	62 334

Avfallsstatistikk og nøkkeltall

Økning og nedgang i antall tonn energigjenvunnet avfall i perioden 2009-2017

Anleggets miljøstandard

ISO 14001 er et styringsverktøy som medvirker til at avdelingens aktiviteter som påvirker miljøet overvåkes og kontrolleres kontinuerlig. Miljøstyringssystemet har også føringer som kan integreres med andre krav til styring. Det arbeides jevnlig med avdelingens HMS-aktiviteter. I det årlige oppsatte programmet inngår vernerunder, stikkprøver avfall, slaggprøver, utstyrskontroll, kontroll av oljeutskillere og oljetanker, brannøvelser, kalibrering, kursing m.m.

Avfallsforbrenning separerer effektivt miljøgifter fra kretsløpet. Biproduktene elektrofilterstøv og røkgasslam transporteres løpende til Langøya for sluttbehandling. Posefilterstøv gjenbrukes direkte i prosessen, og bunnaske (slag) blir sortert for metaller, siktet og deretter løpende brukt som anleggsmasse på deponiområdet. De utsiktede metallene fra bunnasken blir resirkulert via smelteprosesser.

To konsesjonsmålinger ble utført i 2017. Kontrollmålingene bekrefter at FREVAR har styring og dokumentasjon på anleggets miljøstandard.

Utfordringer miljømessig i 2017 har vært CO-avvik. Til tross for at vi gjennomførte mange tiltak i 2016 har trenden i 2017 vært negativ. Vi har avdekket at utskifting av kompensatorer i 2016 ikke var vellykket, da de nye havarerte. I tillegg har vi avdekket problemer med styringen av primærluft. Nye kompensatorer ble installert i høstrevisjonen, samt at hele primærluftsystemet for begge kjeler ble rehabilitert. Dette har foreløpig gitt ønsket effekt.

Utslippsmålninger

Resultater av utslippsmålninger 2017

Parameter	Snitt 2016	Snitt 2017	Første måling 2017	Andre måling 2017	Konsesjonskrav	Enhet
Støv	1,645	0,41	0,22	0,6	10	mg/Nm ³
Hg	0,1	0,47	0,54	0,4	30	µg/ Nm ³
Cd+Tl	0,33	0,3	0,4	0,17	50	µg/ Nm ³
Sum av (Pb+Cr+Cu+Co+Mn+Ni+As+Sb+V+Sn)	25	63	9	116	500	µg/Nm ³
CO	57	33	-	33	50/100	mg/ Nm ³
SO ₂	0,6	2	2	-	50	mg/ Nm ³
TOC	1,4	2	3	1	10	mg/ Nm ³
HF	0,1	0,15	0,2	0,1	1	mg/ Nm ³
HCl	0,5	0,4	0,4	-	10	mg/ Nm ³
Dioksiner	0,008	0,013	0,016	0,01	0,1	ng/ Nm ³
NH ₃	2	1,2	1,2	-	10	mg/ Nm ³
NO _x (NO ₂)	110	140	140	-	200	mg/ Nm ³

Renseanleggene

Rent badevann langs kysten vår. Avløpsrensing har en meget positiv innvirkning på vannkvaliteten i Glomma/Ytre Oslofjord.

FREVARs renseanlegg er et mekanisk/kjemisk anlegg som renser avløpsvann fra Fredrikstad og Hvaler kommuner. Tilhørende er også 10 pumpestasjoner med ledningsnett. FREVAR drifter også et naturbasert renseanlegg – Kvernhuset renseanlegg. Videre driftes et anlegg for vannbehandling fra røkgassrensetrinnet fra forbrenningsanlegget - von Roll, samt sigevannsnettet på deponiet med tilhørende pumpestasjoner. I tillegg kommer substratmottak. FREVARs renseanlegg har også driftsansvar for et biogassanlegg og et oppgraderingsanlegg for biogass til drivstoffkvalitet.

Driftsdata

	2014	2015	2016	2017
Vannmengde tilført (m ³)	16 262 181	17 564 564	13 494 587	14 165 427
Til kjemisk trinn (m ³)	14 519 303	15 625 242	12 925 780	13 491 162
Overløp (m ³)	1 742 878	1 939 322	568 807	674 265
Forbruk av JKL (tonn)	6177	6947	5685	6 151
Spesifikk forbruk av JKL (g/m ³)	460	464	462	489

En av utfordringene til avløpsrenseanlegget er at det i løpet av året er store variasjoner i tilførselen av avløpsvann til anlegget. Store nedbørsmengder gir store vannføringer grunnet fellessystemer samt lekkasjer inn i nettet. Tilførte mengder avløpsvann til avløpsrenseanlegget har variert fra ca. 20 000 m³ til over 130 000 m³ pr. døgn gjennom 2017. Det har vært en betydelig reduksjon på tilført vannmengde til avløpsrenseanlegget i 2017 i forhold til 2016. Det er utført lekkasjetetting på ledningsnett samt mindre naturlig tilrenning. Det har også medført lavere kjemikalieforbruk totalt sett.

Kvernhuset renseanlegg

Kvernhuset RA er et naturbasert renseanlegg som renser avløpsvann fra Kvernhuset skole og 6 eneboliger. Kvernhuset renseanlegg består kort fortalt av slamavskiller og innløpskum, etterfulgt av et biofilter og to fosforfilter. I tillegg er det et barkfilter for luktfjerning. FREVAR har hatt driftsansvar for anlegget siden oppstart. Anlegget fortsetter å levere imponerende renseresultater, så også for 2017.

Driftsdata

	2014	2015	2016	2017
Renset vannmengde (m ³)	5099	5003	5911	7 036
Overløp (timer)	211	604	74	101
Slamtømming (m ³)	75-100	0	0	0

Anlegget blir kontrollert ved servicebesøkene til Bioforsk, som utføres 4 ganger pr. år.

Luktreduksjonsfilteret blir sjekket 2 ganger per år av leverandør. Filtermassen ble sist skiftet ut i 2014, i tillegg har det blitt installert en ny frekvensstyrt luftvifte til luktreduksjonsfilteret. Luktreduksjonsfilteret fungerer bra og det er heller ikke blitt registrert noen luktklager i 2017.

Von Roll-anlegget

Driftsdata

	2014	2015	2016	2017
Vannmengde tilført (m ³)	23 955	22 841	22 831	25 025
Vannmengde til utløp (m ³)	3902	4568	10 681	15 868
Forbruk av (TMT-15) kg	9000	9000	9000	9 000

I 2017 er det tilført 25 025 m³ til von Roll-anlegget, av disse har 15 868 m³ gått til utløp. Resten er blitt sendt tilbake til energigjenvinningsanlegget og gjenvunnet (9 157 m³). Innløpsmengden er på samme nivå som tidligere år. Gjenvinning av vann tilbake til forbrenningsanlegget er redusert fra tidligere og det er pumpet mer til utløp. Grunnen til dette er driftsmessige forhold på energigjenvinningsanlegget. Dette har medført økt bruk av kjemikalier.

Doseringen av fellingskjemikalier ligger på samme nivå som tidligere år.

Biogassanlegget

Vårt nyeste anlegg er en viktig brikke i biogasssatsning en i Østfold.

Biogassanlegget er FREVARs nyeste anlegg. Første spadetak ble foretatt november 2011, og det stod ferdig i juli 2013. Enova bevilget 15 mill. i støtte og den totale investeringen ble på ca. 120 mill.

Hva skjer i biogassanlegget?

- Biologisk behandling av matavfall fra kommuner og fra næring.
- Produserer biogass som brukes til miljøvennlig drivstoff for busser og andre kjøretøy.
- Leverer biogass til de nye bussene i Østfold.
- Kapasitet på behandling av 30 000 tonn matavfall i året.
- Et viktig miljø- og klimatiltak; biogass erstatter produkter basert på fossile kilder.

Teknologi

Biogassanlegget er bygget med beste tilgjengelige teknologi i markedet. Oppgradering av gassen foregår med fjerning av CO₂ i en såkalt aminprosess. Dette sikrer at biogassen som drivstoff blir CO₂-nøytral, og gir en miljøvennlig drift av gassbiler i fremtiden.

- 4 stk. mottakstanker à 200 m³
- 1 stk. utråtningsstank på 3 000 m³
- 3 stk. hygieniseringsstanker à 17 m³
- 1 stk. luktreduksjonsanlegg
- 1 stk. oppgraderingsanlegg av rågass til drivstoffkvalitet
- 1 stk. komprimerings- og flakfyllingsanlegg for gassen

Biogass som drivstoff

Biogass er et CO₂-nøytralt drivstoff, og er et av de mest miljøvennlige drivstoffalternativene vi har i dag. Karbondioksidet som genereres ved forbrenning av biogass som drivstoff, er allerede en del av det naturlige kretsløpet. Ved å bruke biogass i stedet for bensin eller diesel, unngår man å tilføre ny CO₂ til atmosfæren. Dessuten har biogass en positiv miljøeffekt, fordi bruk av biogass reduserer utslipp av svevestøv og nitrogenoksider.

Biogass som drivstoff er svært godt egnet for både busser, taxier og næringsliv. Østfold Kollektivtrafikk kjører over 100 busser med biogass som drivstoff i Fredrikstad, Sarpsborg, Hvaler og Råde. Til sammen bidrar disse bussene til betydelig reduksjon av klimagassutslipp.

Forretningsområder

Alt forretningsengasjement bygger på foretakets verdier, vedtekter og vedtak i våre styrende organer. Det fokuseres på positive synergier, kvalitet og kompetanse.

Østfold Gjenvinning AS – ØGAS (eierskap 34,02 %)

For FREVAR er ØGAS strategisk viktig. Sammen med den andre eieren, Norsk Gjenvinning AS, ønsker vi å delta i den delen av verdikjeden som omhandler sortering av næringsavfall for materialgjenvinning og brenselsproduksjon.

Eierskap i ØGAS gir oss økonomisk avkastning, samt innflytelse på utviklingen av en viktig bedrift beliggende på vårt område.

Bioressurs Østlandet AS – BRØAS (eierskap 0 %)

BRØAS ble etablert sammen med Lindum Ressurs og Gjenvinning AS. Selskapet har i 2017 lagt ned aktiviteten, og Lindum har overtatt FREVARs eierandel.

Dersom ny aktivitet oppstår i selskapet, skal det være under et annet navn.

Fredrikstad Fjernvarme AS – FFAS (eierskap 32,5 %)

FREVAR eier FFAS sammen med Fredrikstad Energi og Oslofjord Varme Holding AS.

Siden 2004 har FREVAR hatt driftsansvaret for selskapets varmesentraler, mens utbygging av rørsystemet har foregått. Hovedvarmekilde for FFAS er Hafslund Varme AS – Bio-EI som kom i drift i 2008. FREVAR er reservevarmekilde for FFAS.

BIO-EL Fredrikstad AS - Bio-EI (25-års operatøravtale)

BIO-EL Fredrikstad AS bygde i 2007 et energigjenvinningsanlegg i tilknytning til FREVARs eget anlegg på Øra. Anlegget har vært i drift fra midten av 2008, og samdriftes med FREVARs anlegg iht. operatør- og samarbeidsavtaler. Anlegget er hovedleverandør av energi til FFAS.

Åpne FREVAR

Åpenhet ved alle sider av driften av anleggene gir trygghet for oss – og trygghet for våre naboer og eiere i Fredrikstad kommune.

FREVAR KF er en del av Fredrikstad kommune noe som betyr at offentleglova og lov om offentlige anskaffelser gjelder for oss. Det setter vi pris på. FREVAR tilbyr full åpenhet, og hvis noen ønsker å se oss i kortene, er de selvfølgelig hjertelig velkommen til det. Vi vet at offentlig eierskap av samfunnsmessig viktig infrastruktur sikrer allmennhetens innflytelse på samfunnsutviklingen. Driften av våre anlegg har stor innvirkning på både miljø, økonomi og samfunn her i distriktet. Vi tror at åpenhet bidrar til at denne påvirkningen blir positiv.

Samfunnsansvar i praksis

FREVAR tar samfunnsansvar og ønsker å være medvirkende til at unge mennesker får mulighet til utvikling og utdanning. Derfor har vi til enhver tid lærlinger, utplasseringsplasser og praksisplasser.

I 2017 ble FREVAR godkjent lærlingebedrift i et nytt fag - industrimekaniker. Gjennom året har FREVAR hatt 4 lærlinger i fagene kjemi-prosess, industrimekaniker, gjenvinningsfaget og elektro. I november 2017 bestod elektrikerlærlingen vår fagprøven, og har nå fagbrev som elektriker. Flere ansatte har blitt inspirert av lærlingene og jobber mot fagbrev utover det de allerede har.

Vi er stolte av å kunne være en støttespiller for å utdanne nye fagarbeidere, og ikke minst vise at vi tar vårt samfunnsansvar på alvor.

Miljøsertifisering

FREVAR er sertifisert i henhold til miljøstandard ISO 14001 siden 27.11.2000, og vannverket er i tillegg kvalitetssertifisert etter ISO 9001. Vi var blant de første innenfor vår bransje med slik sertifisering.

En sertifikatperiode varer i 3 år, deretter må virksomheten resertifiseres for å opprettholde status som sertifisert. Høsten 2017 ble det gjennomført periodisk revisjon med bistand fra Intertek Certification AS, med et meget godt resultat. Virksomheten påvirker miljøet når det gjelder utslipp til luft og vann, støy og lukt. De påvirkningene som anses vesentlige for FREVAR totalt sett, er utslipp til luft og vann. Dette begrunnes i lovbestemte krav, samt:

- Utslipp til luft fra energigjenvinningsanlegget i form av drøye 70 000 Nm³/h rensert røkgass.
- Utslipp til luft fra ca. 450 mål deponiareal (diffuse utslipp).
- Utslipp til vann i form av ca. 30 000 m³/døgn rensert avløpsvann fra hovedrenseanlegget. I tillegg kommer ca. 90 m³/døgn fra røkgassrenseanlegget.

De største positive miljøpåvirkningene er:

- Produksjon av drikkevann for Fredrikstad og Hvaler kommuner.
- Rensing av avløpsvann fra Fredrikstad og Hvaler kommuner.
- Slam- og biogassproduksjon.
- Avfallshåndtering, omfattende forbrenning med energigjenvinning, sortering, gjenvinning og deponering.
- Leveranse av høytrykksdamp til nærliggende prosessindustri, som erstatning for drøye 20 000 tonn fyringsolje/år.

Intertek

Intertek

Likestilling

Foretaket har et aktivt forhold til likestilling, og kvinneandelen har økt fra 2016 til 2017. Ved foretaket var det ved utgangen av året 80 dyktige medarbeidere ansatt. Vi liker å kalle dem hverdagshelter. Av disse er andelen 25 % kvinner og 75 % menn.

Av styrets 7 medlemmer er 4 kvinner og 3 menn. Dette utgjør en andel på 57,14 % kvinner og 42,85 % menn. Foretakets ledergruppe består av 3 kvinner og 3 menn.

Sykefravær og trivsel

FREVAR er en IA-bedrift og arbeider kontinuerlig med å tilrettelegge for helsefremmende arbeidsplasser. Dette ivaretas blant annet i arbeidsmiljøutvalget, ved HMS-tiltak, tett oppfølging og tilrettelegging innenfor de rammene vi har til rådighet.

Det er av stor verdi at vi har engasjerte og initiativrige medarbeidere som administrerer og arrangerer ulike trivselstiltak. Foretaket har blant annet en velferdskomité som inviterer til ulike arrangement og administrerer firmahytte for de ansatte.

Sykefraværet for 2017 endte på 5,26 % mot 7,0 % i 2016. Dette er en nedgang i sykefraværet fra året før, noe vi er fornøyde med. Vi skal fortsatt jobbe mot reduksjon av sykefravær og opprettholdelse av helsefremmende arbeidsplasser.

Avfallskonferansen

Avfallskonferansen holdes hvert år, og er en av avfallsbransjens viktigste møteplasser. Konferansen ble i 2017 arrangert i Kristiansand, av Avfall Norge. Konferansen samlet ca. 1000 deltakere og 84 utstillere, og er landets største bransjeutstilling.

FREVAR stilte som utstillere på konferansen med «Planet FREVAR». Kledd i grønne stormtrooperdrakter tok vi publikum bokstavelig talt med storm. Med uttrykk som «We protect garbage value» og «May the trash be with you», vant vi utstillerpriisen som kreativ publikumsfavoritt med beste stand!

Kommunikasjon og samhandling

Vi har tro på et åpent samarbeid i foretaket, og regelmessige oppfølgingsmøter. Foretaket har flere faste samhandlingsarenaer, blant annet samhandlingsmøte mellom arbeidsgiver og tillitsvalgte (SMAT), arbeidsmiljøutvalg (AMU), forhandlingsutvalget (FU) og allmøter. I arbeidsmiljøutvalget deltar også representanter fra HMS-avdelingen i Fredrikstad kommune.

Vi har i tillegg møter ved aktuelle saker som ikke faller naturlig inn i faste fora. Samhandlingsmøtene er viktige fora for aktuelle saker som omfatter de ansatte og deres arbeidshverdag og vilkår. Forøvrig løser vi kommunikasjon og informasjon via intranett, mobil, e-post, SMS og i tillegg snakker vi direkte med hverandre☺

Medarbeiderskap

På FREVAR vet vi at dyktige og motiverte medarbeidere er vår viktigste ressurs! Fra 2016 har foretaket jobbet med medarbeiderskap og ledelsesprinsipper. Det er utarbeidet prinsipper for medarbeiderskap, som ble implementert i 2017. Vi tror at våre menneskelige ressurser best kan nyttiggjøres ved at vi sammen utvikler et stimulerende, lærende og forpliktende arbeidsmiljø.

Styret

*FREVAR er et kommunalt foretak – en del av kommunen.
Styret rapporterer til bystyret i Fredrikstad.*

Styrets sammensetning

Dagens styre tiltrådte i februar 2016. Alle styremedlemmene, 5 valgt av bystyret og 2 valgt av de ansatte ved foretaket, er likeverdige medlemmer.

Direktøren er direkte underlagt styret.

De prinsippene som ligger til grunn for organisering i et kommunalt foretak gir styret stor selvstendighet, uten å svekke den kommunale styringen av virksomheten. Til forskjell fra kommunalt eide aksjeselskap, som er rettslig og økonomisk adskilt fra kommunen, er kommunale foretak en juridisk del av kommunen.

Styrets arbeid

I løpet av 2017 har styret avholdt 10 styremøter. Det har blitt behandlet 33 saker, hvor saksframlegget har blitt forberedt av administrasjonen ved foretaket. To av sakene (årsregnskap 2016 og budsjett og handlingsplan 2018-2021) har blitt endelig vedtatt av bystyret som er foretakets representantskap.

I 2017 har styret deltatt på KS-bedrift sin årskonferanse, avfallskonferansen, bransjens største fagkonferanse i Norge, og enkelte andre fagkonferanser.

I tillegg har styret og foretakets ledergruppe vært på strategiseminar for å evaluere og videreutvikle foretakets strategi.

Året har vært preget av driftsmessige utfordringer. De ansatte og ledelsen har vist sin kompetanse og innsatsvilje i praksis. Styret har gjort vedtak om store investeringer med innvirkning på anleggenes framtid.

Styret er meget tilfreds med resultatet for 2017. Dette gjelder både innenfor den selvkostfinansierte delen, og den kommersielle delen. Årets næringsoverskudd er større enn budsjett, noe som blant annet kommer av målrettet arbeid, fokus på synergier og høy kompetanse innenfor mange områder.

Victor
Kristiansen
styreleder

Hege
Dubec
nestleder

Leif Eriksen

Gretha
Thuén

Erika
Nesteng

Cecilie
Sahlin

André
Kazinci

Fredrik
Hellström
direktør

Ann-Kristin
Stedjeberg
sekretær

Beretning

FREVAR er organisert som et kommunalt foretak og fører regnskap etter Regnskapsloven. Den største delen av omsetningen kommer fra andre enn eieren Fredrikstad kommune. Foretaket framstår som en sterk og konkurransedyktig aktør i markedet.

Resultatet

I 2017 kom ca. 65 % av omsetningen fra konkurranseutsatt næringsvirksomhet, mens ca. 35 % av omsetningen er avgifts-finansiert, og drives etter selvkostprinsippet. Hvilke deler som skal drives etter forretningsmessige prinsipper, er spesifisert i stiftelsesgrunnlaget til foretaket.

Forutsetningen for fortsatt drift er til stede, og årsregnskapet for 2017 er satt opp under denne forutsetningen. Regnskapet er revidert iht. regnskapsloven.

2017 har vært et år med høyt aktivitetsnivå. Det har gjennom året vært fokusert på god drift av anleggene og utvikling av organisasjonen. Driftsmessig har vi hatt utfordringer både på biogassanlegget og energigjenvinningsanlegget.

Foretakets regnskapsmessige resultat for forretningsvirksomheten i 2017, ble et overskudd på kr 12,8 mill. etter skatt. Dette er 3,8 mill. bedre enn budsjett for 2017, og kommer i hovedsak av mottatt utbytte og mottak av masser til deponiet.

Resultatet av selvkostvirksomheten er saldert mot bundne selvkostfond.

Resultatet av de kalkulatoriske renteendringene for 2017, anbefales å avsettes til foretakets egenkapital. Dette for å kunne møte evt. underskudd som oppstår i årene som kommer.

Tabellen viser årets resultat i hele 1 000:

Avdeling	Resultat drift	Selvkost drift	Næring før skatt	Kalkulatorisk renteendring	Endelig selvkostresultat	Resultat kalk.renter	Skatt	Næring etter skatt
06 Adm & Ledelse	-	-	-	-1 599	-	-1 275	-	-
11 RA	-2 543	-2 432	-111	1 509	-923	-	-	-111
12 FA	-7 034	2 601	-9 635	-2	2 600	-	2 836	-6 799
13 AH	-14 667	-3 833	-10 834	8	-3 825	-	2 747	-8 087
14 VA	1 236	1 291	-55	84	1 374	-	-	-55
38 NÆRING AVLØP	2 237	-	2 237	-	-	-	-	2 237
	-20 771	-2 373	-18 399		-774	-1 275	5 583	-12 815

Den delen av foretaket som genererer næringsresultater er hovedsakelig prosessindustri i anlegg (energigjenvinningsanlegget og biogassanlegget). I tillegg er deponiområdet, som mottar og håndterer avfall og masser, definert som næringsvirksomhet.

Foretakets evne til stadig å generere overføringer av frie midler til kommunen er verdsatt. Det er imidlertid i innværende planperiode et sprik mellom kommunens budsjetterte forventninger og FREVARs budsjetterte næringsoverskudd. I 2018 vil det gjøres en kartlegging av mulige effektiviseringstiltak i driften, med tanke på å senke kostnader og effektivisere driften innenfor både næringsvirksomheten og selvkostområdet.

I tillegg vil det utredes nærmere hvordan foretaket har fundament og evne til, på en langsiktig og bærekraftig måte, å innfri forventninger i forhold til både miljø, samfunn og økonomi.

Avvik i forhold til budsjett

For 2017 var det budsjettert med lånefinansierte investeringer på totalt 185 mill.

I løpet av året er det aktivert investeringer for kr 35,5 mill. Hovedårsakene til dette avviket er kullfilterprosjektet på vannverket som ble avlyst etter at anbudsprosessen var igangsatt, og ny røkgassrensing på energigjenvinningsanlegget som er påbegynt, men selve byggingen starter i mars 2018.

Det er tatt opp lån i 2017 på kr 173,4 mill. Deler av lånebeløpet gjelder tidligere investeringer, hvor låneopptak har vært utsatt.

Resultatdisponering

Resultatet innenfor selvkostområdet er saldert mot bundne selvkostfond pr. avgiftsområde. Årets resultat ga følgende endringer i foretakets selvkostfond

	IB 2016	2017		UB 2017
		Renter	Avregning	
Renovasjon	-8 305	-177	-1 225	-9 707
Vann	-7 360	-133	1 374	-6 118
Avløp	489	-14	-923	-448
	-15 176	-324	-774	-16 274

Selvkostfondene skal benyttes til drift innenfor de forskjellige avgiftsområdene innen 3-5 år. Dette bidrar til at avgiftene kan holdes mer stabile.

Resultatet fra årets næringsdrift er et overskudd på kr 12.815.189,-. Resultatet av årets kalkulatoriske renteendringer ble på kr 1.274.776,-.

Beslutning om disponering av næringsoverskuddet treffes av foretakets representantskap, som er bystyret i Fredrikstad kommune

Resultatregnskap pr. 01.01. – 31.12.

	Note	2017	2016
Salgsinntekt	9	247 821 465	250 516 552
Annen driftsinntekt		15 970 739	12 102 855
Sum driftsinntekt		263 792 203	262 619 407
Varekostnad		-45 047 515	-43 658 451
Lønnskostnad	4,5	-66 915 224	-62 513 571
Avskrivning	1	-26 045 831	-23 123 183
Nedskrivning		-1 681 487	-1 778 440
Annen driftskostnad		-101 406 935	-99 840 570
Sum driftskostnad		-241 096 992	-230 914 215
Driftsresultat		22 695 212	31 705 192
Inntekt fra investering i aksjeselskap	7	1 500 000	1 500 000
Renteinntekter		2 168 385	1 403 136
Andre finansinntekter		64 767	66 641
Rentekostnader		-5 586 970	-3 922 907
Andre finanskostnader		-70 224	-73 428
Resultat før selvkostavregning		20 771 170	30 678 635
Overføring selvkostfond	12,13	-773 897	203 211
Endring kalkulatorisk rente	12	-323 970	-252 420
Ordinært resultat før skattekostnad		19 673 302	30 629 426
Skattekostnad	15	-5 583 336	-8 336 005
Årsresultat		14 089 966	22 293 421

Balanse pr. 01.01. – 31.12.

EIENDELER	Note	2017	2016
Anleggsmidler			
Immaterielle eiendeler			
Utsatt skattefordel	15	26 934 406	27 625 056
Sum immaterielle eiendeler		26 934 406	27 625 056
Varige driftsmidler			
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	1,14	327 527 703	315 312 554
Anlegg under oppførelse	1	4 766 065	6 657 573
Maskiner, anlegg, inventar ol.	1,14	53 350 063	57 792 994
Sum varige driftsmidler		385 643 832	379 763 122
Finansielle anleggsmidler			
Finansielle anleggsmidler	7	14 051 000	14 051 000
Sum finansielle anleggsmidler		14 051 000	14 051 000
Sum anleggsmidler		426 629 238	421 439 177
Omløpsmidler			
Varelager		12 150 152	11 070 198
Fordringer			
Kundefordringer		49 330 440	34 524 793
Andre fordringer		4 908 218	5 095 711
Sum fordringer		54 238 658	39 620 504
Bankinnskudd, kontanter o.l.	8	211 665 207	63 690 548
Sum omløpsmidler		278 054 016	114 381 251
Sum eiendeler		704 683 253	535 820 428

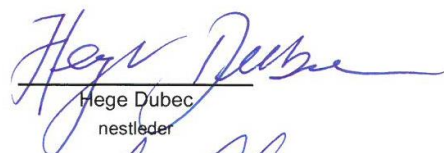

EGENKAPITAL OG GJELD	Note	2017	2016
EGENKAPITAL			
Opptjent egenkapital			
Annen egenkapital	11	212 520 120	210 687 214
Sum opptjent egenkapital		212 520 120	210 687 214
Over- underskudd forretningsdrift	11	14 089 966	22 293 421
Sum egenkapital		226 610 086	232 980 635
GJELD			
Avsetning for forpliktelser			
Pensjonsforpliktelser	4	11 104 799	9 254 283
Andre avsetninger for forpliktelser	2,13	54 870 279	56 615 650
Sum avsetninger for forpliktelser		65 975 078	65 869 933
Annen langsiktig gjeld			
Gjeld til kreditinstitusjoner	3	348 726 250	194 052 500
Sum annen langsiktig gjeld		348 726 250	194 052 500
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		39 976 486	17 520 835
Betalbar skatt	15	4 892 687	7 413 152
Skyldige offentlige avgifter		3 582 519	8 861 030
Annen kortsiktig gjeld		14 920 148	9 122 343
Sum kortsiktig gjeld		63 371 841	42 917 360
Sum gjeld		478 073 168	302 839 793
Sum egenkapital og gjeld		704 683 254	535 820 428

Fredrikstad, 13.02.2018

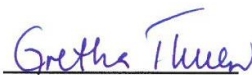
Victor Kristiansen
styreleder

Hege Dübuc
nestleder

Erika Nesteng
styremedlem

Gretha Thuen
styremedlem

Leif Eriksen
styremedlem

Cecilie Sahlén
styremedlem

André Kazinci
styremedlem

Fredrik Hellström
direktør

Noter til regnskapet

Regnskapsprinsipper

Regnskapet er satt opp etter Regnskapslovens regler.

Klassifisering og vurdering av balanseposter

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen ett år etter balansedagen, samt poster som knytter seg til varekretsløpet. Øvrige poster er klassifisert som anleggsmiddel/langsiktig gjeld.

Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet

Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi dersom verdifallet ikke forventes å være forbigående. Langsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende.

Lager

Lagerbeholdningen er verdsatt til inngående verdier. Fra 2013 er deler av varelageret omklassifisert og aktivert, for å gi riktigere balanse etter formelle krav.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler balanseføres og avskrives over driftsmidlets levetid dersom de har levetid over 3 år og har en kostpris som overstiger kr 50 000. Direkte vedlikehold av driftsmidler kostnadsføres løpende under driftskostnader, mens påkostninger eller forbedringer tillegges driftsmidlets kostpris og avskrives i takt med driftsmidlet.

Pensjoner

Foretakets pensjonsansvar i forhold til den ordinære tariffestede pensjonsordningen er dekket gjennom pensjonsordning i Kommunal Landspensjonskasse. Denne ordningen gir en definert ytelse i henhold til tariffavtalen i kommunal sektor. Foretaket følger NRS6 ved regnskapsføring av pensjon.

I tillegg til den ordinære tariffestede tjenestepensjonsordningen kommer ytelser i form av avtalefestet pensjon til aldersgruppen 62 til 64 år. Forpliktelsen knyttet til arbeidsgivers egenandel ved ansattes faktiske bruk av ordningen er balanseført.

Skatter

Skattekostnad består av betalbar skatt og endring i utsatt skatt. Utsatt skatt/skattefordel er beregnet på alle forskjeller mellom regnskapsmessig og skattemessig verdi på eiendeler og gjeld. Utsatt skatt er beregnet med 23 % på grunnlag av de midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier, samt skattemessig underskudd til framføring ved utgangen av regnskapsåret. Netto utsatt skattefordel balanseføres i den grad det er sannsynlig at denne kan bli nyttiggjort. Betalbar skatt og utsatt skatt er regnskapsført direkte mot egenkapitalen i den grad skattepostene relaterer seg til egenkapitaltransaksjoner.

Transaksjoner i utenlandsk valuta

Fakturaer i utenlandsk valuta bokføres med valutakurs på tidspunktet for fakturamottak. Valutakursdifferanser som oppstår fram til fakturaen blir betalt bokføres som finansinntekter eller -kostnader.

Note 1 – Varige driftsmidler

(Alle tall i 1000)

	Kjøretøy/ anl.mask.	Inventar/ utstyr	Maskiner	Bygninger	Ledninger/ dammer	Totalt
Anskaffelseskost 31.12.2016	16 203	4 601	212 730	318 643	142 176	694 353
Tilgang driftsmidler	1 808		4 785	8 636	20 271	35 500
Avgang/nedskrivning*	-		1 681			1 681
Anskaffelseskost 31.12.2017	18 011	4 601	215 834	327 279	162 447	728 172
Akkumulerte avskrivninger	13 754	4 385	166 957	126 680	35 519	347 295
Balanseført verdi pr. 31.12.2017	4 257	216	48 877	200 599	126 928	380 877
Avskrivninger 2017	1 023	35	8 297	13 777	2 914	26 046

* Nedskrivningen er foretatt for at ristbeholdningen på energigjenvinningsanlegget skal gjenspeile reelle verdier.

Varige driftsmidler avskrives lineært over den antatte økonomiske levetiden for de enkelte driftsmidlene.

Følgende økonomiske levetider er benyttet:

* Bygninger og annen fast eiendom	10-80 år
* Biler og maskiner	7-20 år
* Inventar og kontormaskiner	5-15 år
* Tomter, utearealer	0 år

Spesifikasjon av anlegg under oppførelse

Navn	Totalt		UB 1130	Budsjett ramme
	Prosjekt	Avd.		
Utskifning mekaniske fortykkere RA	5136	11	1 143	3 000
RA 2020 fase 1	5137	11	860	5 000
Ny røkgassrensing FA	5235	12	2 335	140 000
Ny vekt	5601	36	429	1 000
	4 766	149 000		

Note 2 Avsetninger og forpliktelser

(Alle tall i 1000)

Andre avsetninger for forpliktelser består av:	2017	2016
Regnskapsmessig frie avsetninger:		
Utsatt inntekt knyttet til igangværende deponi	7 564	7 412
Omsstillings- og omsstruktureringsfond	12 000	12 000
Utsatt inntekt påbegynt prosjekt	7 374	7 374
Utsatt inntekt knyttet til andre forpliktelser	11 658	14 653
Regnskapsmessig bundne avsetninger:		
Bundne selvkostfonds iht. avgiftsområder	16 274	15 176
Sum	54 870	56 615

Utsatt inntekt er en måte å periodisere regnskapet på. Dersom man mottar inntekter et år, men forventer at hele eller deler av de tilhørende kostnadene kommer et senere år, kan man utsette inntektsføring av hele eller deler av beløpet for å sikre regnskapsføring i samme år.

Det har i perioden vært en netto endring på utsatte inntekter på totalt kr 10,3 mill., se note 9 for fordeling pr. avdeling.

Stadig endrede rammebetingelser innenfor avfallsmarkedet gjør det sannsynlig at energigjenvinningsanlegget (FA) må påregne kostnader til omstilling av driften. FA opplever usikkerhet rundt dagens energiavsetning som kan medføre behov for rask omstilling av drift og energiproduksjon. FA har satt av kr 12 mill. til evt. omstruktureringskostnader.

Utsatt inntekt knyttet til andre forpliktelser omfatter bl.a. avsatte midler til rivning av sykehusforbrenningsanlegget (SYFA) på kr 2,7 mill. I tillegg kommer bl.a. periodisering av engangsinntekt på kr 5 mill. fra Bio-EI Fredrikstad AS, nå gjenstående kr 1,7 mill., avsetning til sigevanns- og deponiggassrør i aktiv fylling på kr 1,6 mill. Se også note 13 vedrørende bundne selvkostfonds.

Note 3 Langsiktig gjeld

(Alle tall i 1000)

Langsiktig gjeld med forfall senere enn 5 år

	2017	2016
Gjeld til kredittinstitusjoner	235 264	122 553
Sum	235 264	122 553

Spesifikasjon av lånekapital

Låneinstitusjon	Saldo	Avdrag	Renter	Saldo	Gj.sn.
	31.12.16	2017	2017	31.12.17	rentesats
Norges Kommunalbank					
	41 340	3 180	646	38 160	1,62 %
	6 300	1 400	564	4 900	1,88 %
	31 000	2 000	783	29 000	1,65 %
	48 903	3 155	87	45 748	1,55 %
	127 543	9 735	2 080	117 808	1,70 %
Kommunekreditt Norge					
	9 135	1 305	215	7 830	2,53 %
	28 475	1 700	454	26 775	1,65 %
	28 900	1 700	570	27 200	2,03 %
		4 336	2 268	169 114	2,68 %
	66 510	9 041	3 507	230 919	2,36 %
Sum total lånekapital	194 053	18 776	5 587	348 727	2,06 %

Note 4 Pensjoner

Foretaket har en usikret pensjonsordning i form av tariffestet avtalefestet førtidspensjonsordning (AFP) innen KLP. Denne forpliktelsen omfatter 79 aktive.

Pensjonskostnader inkl. AGA	2017	2016
Nåverdi av årets opptjening	7 434	6 873
Rentekostnad	3 400	3 369
Brutto pensjonskostnad	10 835	10 242
Forværet avkastning	-3 445	-2 946
Administrasjonskostnad/Rentegaranti	391	369
Netto pensjonskostnad inkl. adm.kost.	7 781	7 665
AGA netto pensjonskostnad inkl. adm.kost.	1 097	1 081
Resultatført aktuelt tap (gevinst)	901	1 152
Resultatført pensjonskostnad	9 779	9 898

Pensjonsforpliktelser	2017	2016
	Beste estimat	Beste estimat
Brutto påløpt pensjonsforpliktelse	139 709	125 254
Pensjonsmidler	99 117	94 318
Netto forpliktelse før AGA	40 592	30 937
AGA	5 724	4 362
Netto forpliktelse inkl. AGA	46 316	35 299
Ikke resultatført aktuelt gevinst (tap)	-35 211	-26 044
Balanseført netto forpliktelse etter AGA	11 105	9 254

Ved beregningen er følgende forutsetninger lagt til grunn:

	2017	2016
Årlig avkastning	4,00 %	3,60 %
Diskonteringsrente	2,30 %	2,60 %
Lønnsvekst	2,50 %	2,50 %
G-regulering	2,25 %	2,25 %

Forventet frivillig avgang:

Under 20 år	20 %	
20-23 år	8 %	
24-25 år	6 %	
26-30 år	6 %	Med fradrag av 0,4% for hvert år over 25 år
31-45 år	4 %	Med fradrag av 0,2% for hvert år over 30 år
46-50 år	1 %	Med fradrag av 0,1% for hvert år over 45 år
over 50 år	0 %	

Forventet uttaksandel:

62 år	25 %
63 år	35 %
64 år	41 %
65 år	55 %
66 år	65 %

Note 5 Lønnskostnader, antall ansatte, godtgjørelser, lån til ansatte mm.

(Alle tall i 1000)

Lønnskostnader	2017	2016
Lønninger	50 234	46 227
Arbeidsgiveravgift	8 099	7 528
Pensjonskostnader	8 050	8 365
Andre ytelser*	1 294	1 166
Sum	67 677	63 286

*Andre ytelser Inneholder kr 0,8 mill. andre fordeler i arbeidsforhold som vises som annen driftskostnad i resultatregnskapet. Sum lønnskostnader er derfor kr 0,8 mill. høyere enn lønnskostnadene i resultatregnskapet.

Gjennomsnittlig antall ansatte i løpet av regnskapsåret har vært 78 ansatte.

Ytelser til ledende personer		2017	2016
Daglig leder	Lønn	1 125	1 074
	Annen godtgjørelse	136	142
Styret	Lønn	297	279
	Annen godtgjørelse (møtegodtgjørelse)	231	226

Revisor	2017	2016
Revisjonshonorar utgjorde:	172	145
Bistand i forbindelse med skatteplikt utgjorde:	43	108

Note 6 Miljøforpliktelser

Selskapets drift er underlagt konsesjonsvilkår mht.:

- Drift av forbrenningsanlegg, avfallsbehandling
- Avløpsrensing
- Drikkevannsforskrifter

I tillegg følger selskapet bestemmelsene i internkontrollforskriften, og er sertifisert etter miljøstandard ISO 14001. Jamfør øvrig omtale i årsrapporten.

Note 7 Finansielle anleggsmidler

Selskap/forening	Balanseført verdi	Eierandel	Utbytte 2017
Bioressurs Østlandet AS	-	0 %	1 500 000
Fredrikstad Fjernvarme AS	13 710 000	32,50 %	
Østfold Gjenvinning AS	340 000	34,02 %	
Norsk Vann	1 000	Medlemsandel	

Eierne har i fellesskap besluttet å legge ned driften ved Bioressurs Østlandet AS. Ved utgangen av 2017 eier Lindum AS 100 % av selskapet, og det skal bytte navn.

Note 8 Bundne midler

Av foretakets bankinnskudd er kr 3.014.488,- bundne skattetrekksmidler.

Økning bankinnskudd med kr 147.974.658,- skyldt låneopptak gjeldende eldre og nye prosjekter.

Av foretakets avsetninger er kr 16.273.677,- bundne selvkostfonds.

Note 9 Spesifisering av salg

(Alle tall i 1000)

Fordeling salgsinntekter 2017

Avdeling	Brutto		Netto
	Salgsinntekter	Utsatt inntekt*	Salgsinntekter
Adm.bygget	42		42
Administrasjon	456		456
IKT	515	515	0
Avløpsrensaneanlegg	47 428	0	47 428
Forbrenningsanlegg	114 368	8 121	106 247
Avfallshåndtering	36 394	527	35 867
Vannverket	29 549	0	29 549
Forr.område avløp	19 069	1 141	17 928
Totale salgsinntekter	247 821	10 304	237 517

*Jfr. note 2 vedrørende avsetninger og forpliktelser

Note 10 Fordringer og gjeld til eierkommunen

(Alle tall i 1000)

		2017	2016
Fordringer	kr	19 497	kr 9 233
Gjeld	kr	25 000	kr 516

Note 11 Endring av egenkapitalen

(Alle tall i 1000)

Overzicht EK 2017

Konto	Navn	UB 2016	Res.disp. 2016	Resultat 2017	UB 2017
2050	EK FA	-98 713			-98 713
2051	EK RA	-65 723			-65 723
2052	EK VA	-30 304			-30 304
2053	EK AH	-20 157			-20 157
2054	EK BA	4 210			4 210
2060	Kalk.rente		-1 833		-1 833
	Sum	-210 687	-1 833		-212 520
Resultat	FA		-8 536	-6 799	-6 799
næring	AH		-14 604	-8 087	-8 087
	RA		69	-111	-111
	VA		-190	-55	-55
	Res. kalk. rente		-1 833	-1 275	-1 275
	Forretn.dr. avløp		2 801	2 237	2 237
	Overført Fredrikstad kommune			8 000	
	Disponert til økt biogassbruk			5 000	
	Energigjennvinningsanlegget			7 460	
			-22 293	20 460	-14 090
	Sum egenkapital i regnskapet	-232 980	20 460	-14 090	-226 610

Note 12 Selvkostavregning Fredrikstad kommune

(Alle tall i 1000)

Avregning for 2017	Vann	Avløp	Renovasjon	Totalt
Avskrivninger	5 378	5 871	2 101	13 349
Renter	2 087	606	306	2 998
Korreksjon kalkulatorisk rente *	84	1 509	6	1 599
Personalkostnader	5 321	12 838	6 793	24 952
Driftskostnader	16 934	24 579	11 059	52 571
Herav indirekte kostnader	2 411	3 803	2 063	8 276
Totalt	29 802	45 403	20 264	95 469
Selvkost FK	29 802	45 403	20 264	95 469
Innbetalt i året	28 428	46 326	15 027	89 780
Innbet. andre			6 463	6 463
Tot inntekter	28 428	46 326	21 489	96 243
Selvkostoppgjør 2017	-1 374	923	1 225	774

*Korreksjon kalkulatorisk rente er differansen mellom den faktiske rentekostnaden foretaket har i forbindelse med selvkostaktivitetene i 2017, og beregnet kalkulatorisk rentekostnad iht. selvkostforskriften. Kalkulert rentekostnad beregnes av alle anskaffelser, uavhengig av finansieringsform.

Note 13 Oversikt selvkostfonds

(Alle tall i 1000)

Selvkostfond pr avgiftsområde

	UB 2016	2017		UB 2017
		Renter	Avregning	
Renovasjon	-8 305	-177	-1 225	-9 707
Vann	-7 360	-133	1 374	-6 118
Avløp	489	-14	-923	-448
	-15 176	-324	-774	-16 274

Note 14 Oversikt over finansiering av nyanskaffelser

(Alle tall i 1000)

Navn	Avdeling	2017	Lån	Drift
Lastebil AH	13	1 807	1 807	-
Ringledning dam 3	14	20 000	20 000	-
Utslippsledning/diffusor	11	271	271	-
Ristdeleer FA	12	1 520	-	1 520
I/O oppgradering PLS RA	11	10	10	-
Nytt prosessstyringssystem RA	11	148	148	-
Nytt prosessstyringssystem FA	12	159	159	-
Nytt prosessstyringssystem VA	14	574	574	-
Filterelementer	14	456	-	456
Frekvensstyring råvannspumper I	14	1 919	1 919	-
Oppgradering kjeler FA	12	655	655	-
Ventilasjon matevannsrom	12	383	-	383
Kapasitetsøkning	38	309	-	309
Rehab bygg RA	11	306	306	-
FREVAR øst	13	2 303	2 303	-
Kullfilter VA	14	4 679	4 679	-
		35 500	32 831	2 668

Note 15 Skatt

Årets skattekostnad fordeler seg på:	2017	2016
Betalbar skatt	4 892 686	7 413 152
Endring utsatt skatt	690 650	922 853
Årets totale skattekostnad	5 583 336	8 336 005
Beregning av årets skattegrunnlag:	2017	2016
Ordinært resultat før skattekostnad	19 673 302	30 629 426
Permanente forskjeller	-1 288 823	-1 889 581
Endring i midlertidige forskjeller	2 001 714	912 762
Årets skattegrunnlag	20 386 193	29 652 607
Betalbar skatt (24% for i år, 25% for i fjor) av årets skattegrunnlag	4 892 686	7 413 152
Oversikt over midlertidige forskjeller	2017	2016
Driftsmidler	-111 738 747	-110 637 929
Netto pensjonsforpliktelse som er ført i balansen	-5 367 365	-4 466 469
Netto midlertidige forskjeller pr 31.12	-117 106 112	-115 104 398
Utsatt skattefordel (-)/Utsatt skatt (+) (23% for i år, 24% for i fjor)	-26 934 406	-27 625 056

De permanente forskjeller i beregningen ovenfor er knyttet til de deler av foretakets resultat som ikke omfattes av skattereglene.

Årets endring i utsatt skatt på kr 690 650 består av følgende:

- 24% av endring i midlertidige forskjeller i løpet av 2017:	-480 401
- effekt av endret skattesats på midlertidige forskjeller:	1 171 061

Kontantstrømoppstilling

	Note	2017	2016
Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter			
Resultat		19 673 302	30 629 426
Periodens betalte skatt		-7 413 152	-5 938 614
Ordinære avskrivninger		25 355 182	22 200 330
Nedskrivning anleggsmidler		1 681 487	1 960 332
Endring i varelager		-1 079 954	-1 596 404
Endring i kundefordringer		-14 805 647	3 007 722
Endring i leverandørgjeld		22 455 651	369 090
Endring i andre tidsavgrensingsposter		706 787	-3 611 848
Endring balanseført pensjonsforpliktelse		1 850 516	2 178 663
Endring andre avsetninger for forpliktelser		-1 054 721	-10 008 421
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter		47 369 451	39 190 276
Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter			
Utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler		-33 608 028	-17 717 617
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		-33 608 028	-17 717 617
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter			
Utbetalinger ved nedbetaling av langsiktig gjeld		-18 776 250	-14 440 000
Overskudd disponert til biogassproduksjon		-12 460 515	-4 451 899
Utbetalinger av konsernbidrag		-8 000 000	-7 500 000
Netto kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter		134 213 235	-26 391 899
Netto kontantstrøm for perioden		147 974 658	-4 919 240
Kontanter og kontantekvivalenter ved periodens begynnelse		63 690 548	68 609 790
Kontanter og kontantekvivalenter ved periodens slutt		211 665 206	63 690 550
<i>Denne består av:</i>			
Bankinnskudd m.v.	note 8	211 665 207	63 690 548
		-1	2

Østfold kommunerevisjon IKS

Org.nr. 987 952 423

Til bystyret i Fredrikstad kommune

Kopi:
Kontrollutvalget
Administrasjonssjef
Styret

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om revisjonen av særregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert særregnskapet for FREVAR KF som viser et overskudd på kr 14 089 966. Særregnskapet består av balanse per 31. desember 2017, resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømoppstilling, for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende særregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettvise bilde av den finansielle stillingen til FREVAR KF per 31. desember 2017, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler, tilleggsbestemmelser i kommuneloven, forskrift om særbudsjett, særregnskap og årsberetning for kommunale og fylkeskommunale foretak og god regnskapskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i *Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av særregnskapet*. Vi er uavhengige av foretaket slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon omfatter informasjon i foretakets årsrapport, men inkluderer ikke særregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og særregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi hadde konkludert med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styret og daglig leders ansvar for særregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide særregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler, tilleggsbestemmelser i kommuneloven, forskrift om særbudsjett, særregnskap og årsberetning for kommunale og fylkeskommunale foretak og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll den finner nødvendig for å kunne utarbeide et særregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til foretakets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for særregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av særregnskapet

Målet med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at særregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som gir uttrykk for vår mening. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på særregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver vises det til:

www.nkrf.no/revisjonsberetninger

Uttalelse om øvrige lovmessige krav*Konklusjon med forbehold om særbudsjett*

Ved investering i anleggsmidler er det betydelige avvik i forhold til regulert budsjett. Vi viser til redegjørelsen på side 18 i foretakets årsrapport.

Basert på vår revisjon av særregnskapet som beskrevet ovenfor mener vi, med unntak av forholdet beskrevet i avsnittet ovenfor, at de disposisjoner som ligger til grunn for særregnskapet i det alt vesentlige er i samsvar med budsjettvedtak, og at budsjettbeløpene i særregnskapet stemmer med regulert særbudsjett.

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av særregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om særregnskapet og forutsetningen om fortsatt drift er konsistente med særregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av særregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE)3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av foretakets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

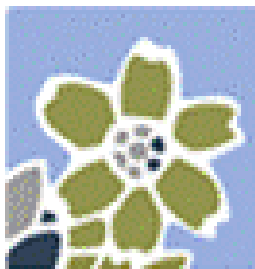
Rolvøy, 5.3.2018

Jolanta Betker

Jolanta Betker

Oppdragsansvarlig revisor

Intertek

Intertek

FREVAR KF har vært sertifisert siden nov. 2000

FREVAR KF – Fredrikstad vann, avløp og renovasjonsforetak
Postboks 1430, 1602 Fredrikstad
Habornveien 61, 1630 Gamle Fredrikstad

Tlf.: 69 35 73 00 www.FREVAR.no

Design og trykk: AKRS og HEMB

Vedtatt av bystyret 21.06.2018